

scrisoare de început | pag. 1

Sfântul Sofronie de la Essex:
„Puterea dragostei noastre
să biruiască răzvrătirea lumii”

editorial | pag. 3

„Fiți sfinți!” | Petru 1:16,
de Gheorghe Fecioru

noi mucenici și mărturisitori | pag. 6

Părintele Teofil Bădoiu –
ucenic la școala suferinței (I)

prăznuri | pag. 12

Sfântul Atanasie din Páros:
„Busolele Duhului Sfânt” (II)

școala părinților | pag. 18

Concedii de neuitat,
de Dr. Psih. Irina Petrea

școala părinților | pag. 23

Smartphone, TikTok, Instagram:
dependență, pronografie, suicid (VII),
de Conf. univ. dr. Andrei Drăgulescu

știința de a iubi | pag. 26

Fericirea conjugală nu este o „magie” (III)

cauzele bolilor | pag. 30

Microbiomul și cancerul,
de Ana Gheorghiu

cu noi este Dumnezeu | pag. 34

„Toată viața noastră e rugăciune” (I)

pag. 40 | cuvântul duhovnicului

Părintele Iustin de la „Sfântul Ioan Casian”:
„Să trăim starea de împărăție!”

pag. 48 | teologica

Arhimandritul Zaharia de la Essex:
Nașterea unui Sfânt

pag. 52 | minuni

Minuni din zilele noastre ale
Sfântului Sofronie de la Essex

pag. 58 | convertiri

Părintele Sava de la Oașa:
„Ca un burete uscat care a găsit apa” (II)

pag. 63 | biblioteca noastră

pag. 65 | cuvinte vii

Eroismul ca mod de viață,
de Sergiu Ciocârlan

pag. 69 | interviu

De vorbă cu iconograful Elena Murariu:
Sensul parabolelor și calea către inimă (I)

pag. 75 | actualități

În Statele Unite, avortul
nu mai este „un drept”,
de Tatiana Petrache

pag. 77 | mărturii

pag. 79 | concursuri

† 17 IULIE 2010

PĂRINTELE CLEMENT, STAREȚUL
MĂNĂSTIRII SLĂNIC, ARGEȘ

Părintele Teofil Bădoiu

– ucenic la școala suferinței (I)

Părintele Teofil Bădoiu a fost stareț al Mănăstirii Slănic, „Taborul Argeșului”, timp de 32 ani. Dumnezeu, ca pe toții marii duhovnici ai noștri, l-a călit la școala suferinței. Deși nu a trecut prin temnițele comuniste, a cunoscut prigoana, fiind alungat din mănăstire, anchetat și bătut de comuniști. Revenit în mănăstirea de metanie, a viețuit în rugăciune și multă smerenie, dedicându-și timpul slujirii oamenilor, fiilor duhovnicești și obștii sale.

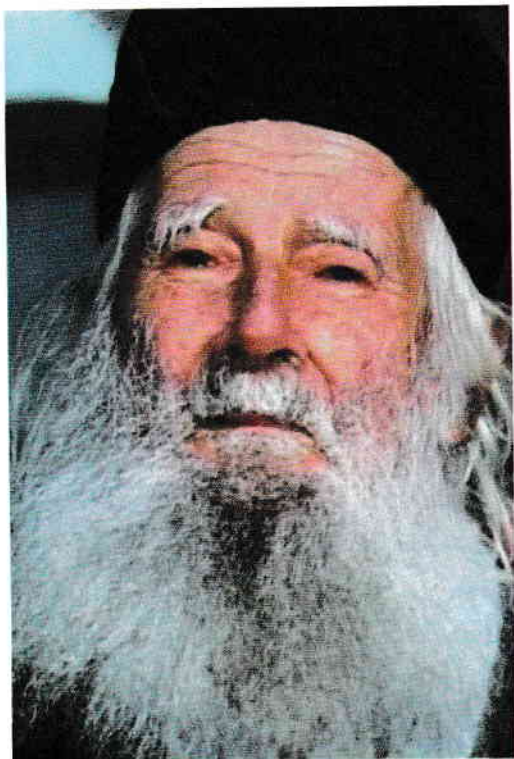
Pe Avva Teofil l-am întâlnit o singură dată. Am ajuns cu un grup de pelerini la Slănic și l-am rugat să ne țină un cuvânt. Nu mai țin în minte ce ne-a spus, dar chipul lui curat, ca de copil, îmi persistă și astăzi în minte. Dialogurile pe care le-am purtat cu cei ce l-au cunoscut îmi dau nădejdea că încă mai sunt oameni mici, neînsemnați, necunoscuți, dar mari în fața Domnului, pe ale căror rugăciuni încă se sprijină lumea aceasta. Unul din ucenicii săi, Părintele Clement Păunescu, ne vorbește în cele ce urmează despre harismele Părintelui său duhovnicesc. (R.T.)

– *Părinte Clement, pentru început, vă rugăm să ne spuneți câteva cuvinte despre viața Părintelui Teofil.*

– Părintele Teofil s-a născut într-un sat argeșean, Vlădești, în apropierea comunei Aninoasa, lângă Slănic. A avut o copilărie grea, ei fiind patru frați care au rămas orfani de mamă. Când era mai mărișor, din pricina sărăciei s-a dus să muncească la un om mai avut. Iar la sfârșitul unui an de muncă nu s-a ales decât cu o bătaie bună: „Mi-a dat, în loc de simbrie, o bătaie soră cu moarte!”, povestea Părintele. S-a întors acasă, supărat, și atunci un consătean, Moș Ionică, i-a spus: „Roagă-te la Sfântul Nicolae, în miez de noapte, când cântă cocoșii, iar la sfârșit să adaugi: «Sfinte Ierarhe Nicolae, roagă-te la Dumnezeu să mă

aducă pe calea cea mai bună!»“. El nici nu auzise de Sfântul Nicolae, dar i-a citit acatistul din cartea pe care o primise de la acel bătrân.

Un alt sfat important l-a primit de la un unchi al său: „Măi, Titule” – așa îl chema înainte pe Părintele – „să știi că este cineva care are grijă de copiii ăștia amărâți. Este Maica Domnului. Hai să te duc la mănăstire, la Slănic, să te faci călugăr!”. El, săracul, a întrebat: „Apăi, ce sunt aceia, călugări?” „Niște oameni care trăiesc în mănăstiri și se roagă mereu”. Deși nu auzise până atunci de mănăstiri și de monahi, în sufletul băiatului s-a născut dorința de a-și dăruia și el viața lui Dumnezeu. „Simțeam că arde ceva în mine. Ca atunci când arunci un braț de

„Nu știam eu că atâta suferință îmi va aduce atâta bucurie!” (Părintele Teofil)

lemn uscate pe un foc care se stinge. Din clipa aceea, n-am mai avut liniște. Doream să plec, să văd cum e călugăria”, își amintea Părintele, după ani și ani.

Mai târziu, chiar unchiul său l-a adus la Slănic. Aici, prin rânduiala lui Dumnezeu, tocmai atunci se producea schimbarea: foștii viețuitori plecau și a venit Părintele Vitimion Nițoiu, un om cu viață sfântă, care fusese instalat stareț. Și, când l-a văzut pe tânăr, chiar așa a zis: „Maica Domnului te-a adus, nenică. Bine ai venit!”. Și a rămas Părintele Teofil în mănăstire 66 de ani, din 1944 până în 2010, când a trecut la Domnul. Despre starețul său, Părintele Vitimion, Avva Teofil povestea: „Era

un rugător fierbinte, iar învățăturile sale erau puternice, pentru că veneau de la Duhul Sfânt. Eu încerc și acum să merg pe urmele lui, dar trebuie să fug repede, ca să-l ajung!”.

Părintele Teofil a rămas la Slănic până în 1959, când a fost dat decretul prin care monahii mai tineri de 50 de ani erau alungați din mănăstiri. A fost și el alungat și a ajuns la Corbii de Piatră, o localitate din apropiere, pentru că nu mai avea unde să se ducă. Acasă la el nu mai era nimic. La Corbi i s-a stabilit domiciliu forțat și tot acolo avea să treacă de mai multe ori prin anchetă. Niște femei credincioase i-au pus la dispoziție o cameră într-un grajd. Cel care-l găzduise avea o fată, sora Veta, care este acum Maica Gabriela, mătușa Înaltpreasfințitului Teofan. Și așa de frumos spunea Înaltpreasfințitul că, iată, Părintele Teofil și Maica Gabriela au fost cei care i-au semănat în inimă dorul de a-l sluji lui Dumnezeu. Pentru că, atunci când mama Înaltului pleca la sapă, la fân, îl lăsa cu Părintele Teofil să aibă grijă de el.

„FACI BISERICĂ FĂRĂ APROBAREA PARTIDULUI?”

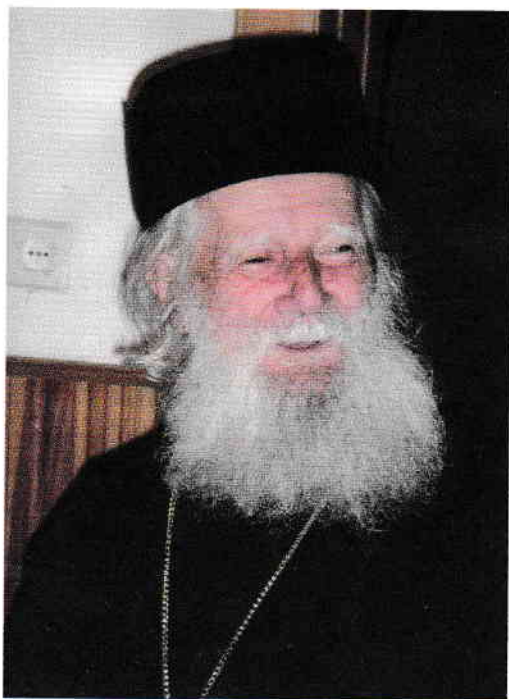
Părintele Teofil și-a continuat nevoința monahală în cămăruța din grajd, rugându-se fierbinte ca Domnul să-i mijlocească întoarcerea la mănăstire. Durerea sufletească prin care trecea era așa de mare, încât leșina în timpul rugăciunii. Zicea Părintele: „Plângeam până leșinam, că-mi spunea mai târziu Maica Gabriela: «Dacă ai ști câte palme ai luat sfinția ta de la mine!» «Cum așa?» «Păi numai așa te puteam trezi!»”. Securiștii îl siliseră să semneze o hârtie în care Părintele declara că, dacă va mai fi găsit la Schitul Slănic, să fie împușcat. Părintele Stareț Vitimion, care era bătrân, rămăsese la schit și, în ciuda amenințărilor cu moartea, Părintele Teofil se furișa noaptea prin păduri, ca să-și întâlnească starețul. La Slănic se spovedea și se împărtășea, apoi pleca întărit.

Comuniștii voiau cu orice preț să-l compromită și-l obligau să se căsătorească, bătrându-l crunt. Părintele ne povestea: „Când plecam de acolo, beat să fi fost, și tot așa fi mers mai bine! Ajunsesem numai piele și os. Atunci am înțeles că lupta cu comuniștii e mai grea decât cea cu diavolii. Dracii fugeau de rugăciune, pe când comuniștii, nu!”.

După câțiva ani buni în care chiar au vrut să-l aresteze, sătenii, când au auzit că este chemat la Post și nu-i mai dau drumul, au făcut un fel de revoltă. S-au strâns în număr mare la Miliție, iar anchetatorii s-au speriat. Și, ca să evite un scandal care nu le convenea celor care conduceau atunci, l-au lăsat în pace. Apoi s-a ivit un post de paznic la Mănăstirea „Dintr-un Lemn”. A rămas acolo doi ani de zile, ca paznic, nu ca monah, dar măcar se bucura de slujbe. După doi ani s-a întâlnit cu Preafericitul Iustinian, venit în vizită la mănăstire, care i-a spus că s-a dat liber pentru cei care vor să se întoarcă în mănăstirile de unde au plecat. Când a auzit, de bucurie, Părintele a cules un braț de flori și i le-a dăruit Patriarhului.

S-a întors la mănăstire și și-a continuat viața alături de Părintele Vitimion. Era un om dornic de rugăciune, cânta frumos, căuta să atragă tinerii. Le era ca un tată, căci suferința prin care trecuse îi deschisese inima la durerile altora. Chiar Părintele mărturisea: „Să fi învățat eu la cele mai înalte școli din lumea asta și nu mi-ar fi fost de folos pe cât mi-a fost școala suferinței!”. Pentru el a fost o binecuvântare când regimul comunist a fost înlăturat, și atunci a avut libertatea să-și îndeplinească visul: acela de a construi o biserică mai mare.

În perioada comunistă, totuși, el a ridicat un paraclis, ca un altar de vară, și pentru asta a fost amenințat de împuternicitul din acea vreme de la Culte, profesorul Petre Bardașu: „Ce faci tu aici? Biserică fără aprobarea partidului? După ce-o termini, o să ți-o dărâ-măm!”. Îmi vine în minte acum o întâmplare

„Dracii fug de rugăciune, pe când comuniștii, nu!” (Părintele Teofil)

mai veche cu Înaltpreasfințitul Calinic, care a ajuns prin zona Costeștiului de Argeș în timpul unei secete cumplite. Și era însoțit de acest împuternicit de la Culte. Oamenii au zis: „Preasfințițe, faceți o rugăciune, că ne omoară Dumnezeu cu seceta”. Și atunci Înalțul le-a răspuns: „Măine, să vedeți, pe vremea asta va ploua cu găleata!”. A doua zi, împuternicitul trecea prin zonă, cu treburi oficiale, și a rămas uimit când a văzut că a venit un nor mare și a căzut o ploaie chiar cu găleata. Pentru el a fost un semn. Dar nu trece mult timp de la această întâmplare și-i spune Înaltpreasfințitului: „Trebuie să mergem la Slănic, ca să-l dau afară pe Teofil, că a făcut o biserică nouă fără autorizație”. Și Înalțul zice: „Mergem neapărat, să vedem o minune. Că-i o minune să faci o biserică în perioada asta!”.

Au ajuns acolo și au văzut altarul de vară, micuț. Și Părintele Teofil i-a întâmpinat, săracul,

spieriat: „Doamne, o să-mi strice biserica!”. Înaltul i-a mărturisit Părintelui Teofil: „Pe drum nu am vorbit nimic, era o tensiune între noi, și când am ajuns acolo și am văzut Paraclisul, am zis ca atunci când m-am rugat pentru ploaie: «Blestemat să fie acela care va dărâma Paraclisul nou din Schitul Slănic!»“. Bardașu s-a făcut galben ca ceara și de atunci n-a mai scos nici un cuvânt despre Paraclisul de la Slănic. Și așa a rămas până în anul 1997, când s-a dărâmat biserica mică, și pe aceeași piatră a sfântului altar s-a pornit construcția acestei biserici, pe care, cu ajutorul lui Dumnezeu, am sfințit-o pe 13 iunie, la praznicul Sfintei Treimi.

Noi nu aveam unde să slujim iarna; în biserica mare trebuia să fie făcute lucrări de pictură. Și am vorbit cu Părintele Teofil, eu fiind econom atunci, să stricăm Paraclisul, ca să putem face o biserică în care să slujim și iarna. Și, săracul, țin minte, în mai 1997, când ne-a văzut că ne-am apucat să dărâmăm biserica, s-a mâhnit. Și zicea: „Te rog eu s-o faci așa cum a fost”. Iar apoi, după ce am ridicat-o în șase luni de zile și în octombrie am sfințit-o, era atât de bucuros! Și, iată, în această biserică slujim și acum.

În 1999, ne-am apucat de biserica mare și Părintele Teofil își dorea atât de mult s-o picteze în ulei, dar s-a consultat cu Înaltul Teofan și cu Înaltul Varșanufie, care l-au sfătuit să pună frescă, pentru că fresca este cea care reprezintă cu adevărat pictura bizantină. Atunci și-a călcat pe inimă și a zis: „Da, o să facem frescă, dar știu eu dacă o s-o mai apuc?”. Douăzeci și trei de ani s-a lucrat la pictura asta. Iar Părintele nu a apucat să o vadă, dar sunt conștienți că se bucură de acolo, de Sus.

„O BUCURIE FĂRĂ MARGINI”

Iubea foarte mult slujbele de noapte, dar la început nu a avut viețuitori, iar apoi, când s-a format obștea, a zis: „Punem rânduiala de la Sfântul Munte, la ora 3 începem slujba și terminăm cu

„Preoția este cel mai înfricoșător lucru pe pământ. Când slujește, preotul are raiul de-a dreapta și iadul de-a stânga. Preotul dă seama de orice suflet din parohia sa dacă se pierde. Preoția nui meserie, e misiune divină. Mă doare sufletul când văd tineri mergând la Teologie, viitori preoți, fără să se gândească la ce jug se înhamă.

Când m-am hirotonit, m-am rugat la Dumnezeu: «Doamne, scapă-mă de invidie și de lăcomie!». Astea două strică relațiile bune cu semenii noștri.

În viață am avut multe dorințe pentru care m-am rugat la Dumnezeu să mi le îndeplinească, dacă Îi sunt plăcute Lui. Astfel, am dorit mult să ridic biserică, căci aici suntem pomeniți atât în viață, cât și după moarte, cât va dăinui biserica.

Unde se slujește Sfânta Liturghie zilnic, multă binecuvântare se revarsă de la Dumnezeu. Știți că Părinții Bisericii spun că cea mai mare faptă bună pe care o poți face într-o zi e să iei parte la Sfânta Liturghie.

Când am fost prima dată la Locurile Sfinte, am văzut cât de înălțătoare și pline de pace sunt slujbele făcute noaptea. De aceea spuneau Sfînții Părinți că rugăciunea de noapte e de aur, căci mintea nu este așa agitată de gânduri ca ziua.

Împrăștierea minții la rugăciune aduce răceala sufletească, și sufletul nu se folosește așa de mult ca atunci când mintea este adunată la rugăciune și mai vărsăm și câte o lacrimă”.

Sfânta Liturghie, ca apoi ziua să ne putem ocupa de problemele celelalte”. Este rânduiala pe care a pus-o în 1993 și o respectăm până în ziua de astăzi. Tot el spunea: „Călugărul fără rugăciune de noapte se usucă duhovnicește. Și credincioșii se folosesc mult de rugăciunea de noapte, de aceea și vin în număr așa mare la mănăstire”.

– *Pe ce punea accent în învățătura sa?*

– Suferința a fost cea care îl îndemna să spună: „Dacă ai ști, Părinte, cât de dulci sunt bucuriile după amare suferințe! Nu știam eu, în anii de pribegie, că atâta suferință îmi va aduce atât de multă bucurie! Dar nu o bucurie obișnuită, ci una fără margini, care vine de la Dumnezeu și pe care mintea nu o poate cuprinde”.

Aici, la Slănic, au fost viețuitori și Părintele Stareț de la Crasna, Părintele Nicodim, care de curând a plecat la Domnul, și Părintele Gavriil, care a fost duhovnicul Mănăstirii Zamfira. Putem spune că aici a fost o triadă a prieteniei: Părintele Teofil, Părintele Nicodim și Părintele Gavriil. Toți au fost sub ascultare la Părintele Vitimion și apoi fiecare și-a urmat drumul, dar a fost o prietenie care a durat până când Domnul i-a chemat pe fiecare la El.

La fel vă pot spune că am văzut o prietenie cu adevărat frumoasă între Părintele Teofil și Maica Gabriela. M-am dus de multe ori cu el la Mănăstirea „Dintr-un Lemn”, care ne-a rămas o mănăstire apropiată, de suflet, și vedeam câtă rugăciune fac unul pentru celălalt. Tordeauna îl așteptau maicile cu drag să sosească în mijlocul lor.

– *Cum era ca stareț și ca duhovnic?*

– L-am simțit ca pe un tată. De ce? Eu am fost format la Frăsinei, dar nu am putut să merg acolo, deoarece copilul meu a vrut să fugă la mănăstire și atunci l-am însoțit, iar Părintele Teofil a fost cel care a zis că ne primește. Și l-a primit și pe băiatul meu, chiar dacă terminase doar opt clase, cu sfatul Înaltpreasfințitului de-a urma Seminarul. Părintele Teofil avea puține clase, era un om

simplic, nu era un învățat, dar căuta întotdeauna să învețe. Citea cărți – eram surprins când îmi spunea că a mai terminat o carte: „Doamne, când o fi citit-o, că el citește greu?”. Dar avea o intuiție, pentru că deschidea mai multe cărți, în mai multe locuri, își făcea o părere, și după aceea chiar discutam cu el despre învățătura din cartea respectivă.

Am zis că era ca un tată, pentru că se purta ca un tată. După ce am fost numit la Aninoasa, să preiau mănăstirea de acolo, s-a mâhnit. Dar apoi mi-a spus: „O să fiu cu tine, Părinte. Și cine vrea să meargă cu tine de aici, fără să fie obligat, ți-l las, indiferent că e preot sau diacon”. Și chiar un preot și un diacon au mers cu mine. L-am văzut, la fel, că a suferit când am plecat, și mi-a spus: „Sfântul Nicolae m-a adus pe mine la mănăstire și s-ar putea să fie lucrarea lui Dumnezeu, că la Aninoasa este ocrotitor Sfântul Nicolae. Barem atât să fac și eu, să vă las pe voi să vă duceți acolo, poate puneți un început bun și înflorește viața de mănăstire!”, pentru că înainte era parohie.

Iar ajungând la Aninoasa, am simțit altceva: nu l-am mai simțit ca tată, l-am simțit ca bunic. Pentru că legătura dintre bunic și nepot este de altă natură. Ca duhovnic, putem spune, era și aspru, dar și îngăduitor. Mi-am dat seama că hotărârile nu le lua el. Se ruga la Dumnezeu să-i dea „medicamentul” necesar pentru fiecare din cei care veneau să-i ceară sfat sau să se spovedească. În privința împărtășaniei era și pentru o împărtășanie deasă, dar alteori era pentru o împărtășanie mai rară. Asta arată că, de fiecare dată, hotărârea nu o lua el, ci era urmarea rugăciunii.

Eu, cunoscându-l, îmi aduc aminte de ceea ce spunea Părintele Rafail Noica despre Sfântul Sofronie. Cu trei ani de zile înainte de a muri Părintele Sofronie, a avut grijă de el și i se părea un om ca toți oamenii. Nu vedea sfințenia din el. Dar după ce a trecut la cele veșnice, și-a dat seama pe cine a avut lângă el

și a zis: „Doamne, de-aș fi știut lângă cine stăteam, aș fi stat până în ultima clipă!”.

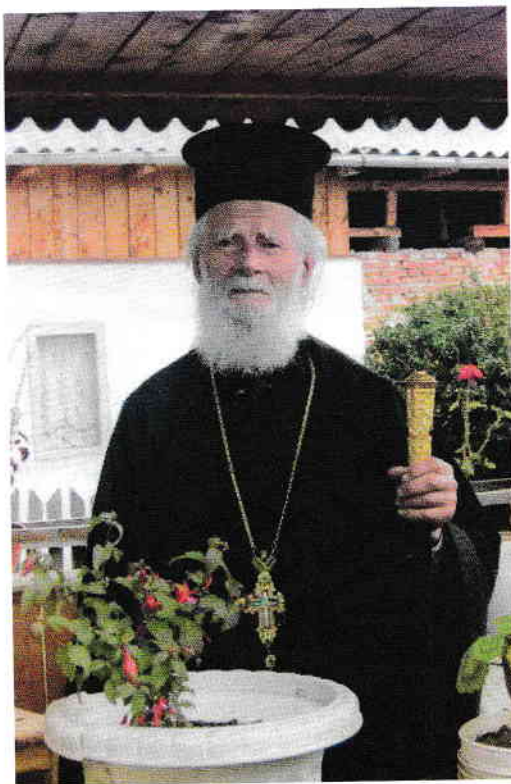
După părerea mea, Părintele Teofil a fost un om ca toți oamenii, care a căutat în permanență să se apropie cât mai mult de Dumnezeu. Iar apropierea de Dumnezeu n-o făcea depărtându-se de oameni, ci, dimpotrivă, apropiindu-se de oameni. Pentru toți avea o iconiță, tămâie, mir. Îi simțeai pe oamenii care intră în biserică că au trecut pe la Părintele Teofil. Avea un mir special pe care îl dădea din belșug la toți.

„EU N-AM FĂCUT NICI O MINUNE”

– De ce credeți că Părintele Teofil nu a fost așa de cunoscut precum marii duhovnici ai neamului?

– Cred că a fost o rugăciune a lui pe care Dumnezeu i-a împlinit-o, și chiar aș vrea să vă dau un cuvânt al sfinției sale, care spunea: „Aud că unii călugări și preoți fac minuni. Eu n-am făcut nici o minune. Dar aud că unii, după ce au împlinit 40 de ani, sunt deja văzători cu duhul și făcători de minuni. Părinții noștri cei mari fugeau de astfel de lucruri. Le considerau foarte periculoase din punct de vedere duhovnicesc. Vedeau în ele unele pricini de mândrie”. Părintele Teofil fost un om care a fugit de acest duh. Și cred că s-a rugat la Dumnezeu să-l țină ascuns, ca să nu fie atacat de duhul mândriei, iar Dumnezeu i-a ascultat rugăciunea.

Vă mai pot spune un lucru. L-am auzit într-o emisiune vorbind despre rugăciune și spunând: „Am fost în Sfântul Munte la Părintele Petroniu și l-am întrebat de Rugăciunea inimii. Și Părintele Petroniu mi-a spus: «Ei, Părinte, întâi despățimirea, după aia Rugăciunea!»”. Și zice: „Eu am plecat pe Athon, aveam 70 de ani, și am început: «Doamne Iisuse Hristoase... Doamne Iisuse Hristoase...». Și nu știu când am ajuns în vârful Athonului! Așa că vă recomand la toți: până vă despățimiți, ziceți, totuși «Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu,

„Ziceți Rugăciunea, că totdeauna vă e de folos!” (Părintele Teofil)

miluiește-mă pe mine, păcătosul», atunci când sunteți în greutate, în neazuri, și o să vedeți că Dumnezeu vă ajută. Părintele Petroniu avea dreptate că, pentru un mare rugător, trebuie despățimire. Dar eu vă recomand la toți: ziceți Rugăciunea, că totdeauna vă e de folos!”.

Mi-a plăcut foarte mult ceea ce a recomandat atunci și chiar am putea spune că a fost un învățător al rugăciunii „Doamne Iisuse...”, în simplitatea lui. ■

(va urma)

**Interviu realizat de
Mihaela-Raluca Tănăseanu**

SFÂNTUL ATANASIE DIN PÁROS

„Busolele Duhului Sfânt” (II)

Cultura modernă, care se revendică de la Scolastică, Renaștere și Iluminism, este plină de maladiile unei rațiuni bolnave, trunchiate și împătimate, care a fost așezată cu trufie pe pedestalul divinității la Revoluția Franceză. Ceea ce nu era decât un instrument de cunoaștere devine măsura tuturor lucrurilor și noul zeu al religiei omului autonom – idolatria științei și a speculației raționale. Ceea ce se voia „epoca Luminilor” s-a dovedit foarte repede a fi începutul unei epoci a întunericului, ale cărei roade se prelungesc până în ziua de azi: tiraniile, genocidele, războaiele, absurdul, manipularea, robia sub multe chipuri. O mână de Sfinți Părinți aghioriți ai veacului al XVIII-lea au căutat însă în vistieria Bisericii și au găsit acolo leacuri duhovnicești împotriva acestei boli a minții, oferindu-le tuturor celor ce vor să se tămăduiască. (T.P.)

Acești Părinți sunt cei pe care istoria Bisericii i-a consemnat sub numele peiorativ de „Colivari”. Ei au selectat cele mai prețioase scrieri despre metoda patristică de luminare a minții și le-au adunat în colecția cunoscută sub numele de „Filocalia”, fapt pentru care li s-a mai spus și „Părinți Filocalici”. Au publicat o mulțime de alte scrieri de suflet tămăduitoare (canoane, colecții dogmatice, învățături liturgice și duhovnicești, scrieri patristice), dar, în esență, răspunsul lor la întunericul Iluminismului rămâne învățătura filocalică despre „felul în care poate omul să se curățească, să se lumineze și să se îndumnezeiască”.

Unul dintre liderii acestei mișcări este Sfântul Atanasie din Páros, care și-a dedicat viața slujirii de învățător, luminător și povățuitor pe calea înțelepciunii și cunoașterii, ca profesor de vocație și director

al unor școli creștine renumite ale vremii, dar și ca scriitor bisericesc prolific și polemist împotriva spiritului iluminist.

ADEVĂRATA LIBERTATE

Acești teologi luminați de Duhul Sfânt au înțeles foarte repede că idolatrizarea rațiunii, adusă de Iluminism și Revoluția Franceză, avea să conducă mai degrabă la fărâdelegi iraționale decât la edificarea unei lumi în care să triumfe rațiunea și să fie posibil un progres real al umanității, așa cum își propuneau adepții lor. Prin scrierile sale („Apologia creștină”, „Grăire împotriva”, „Medicamentul ce te ferește de rău” și „Noul Paharnic”), Sfântul Atanasie a articulat cel mai sistematic discurs ortodox împotriva „principiilor Revoluției Franceze și a noilor ei valori”. El afirmă că Revoluția Franceză este o pildă de viață vicioasă ce naște „dogme vicioase”,

iar principiile ei alcătuiesc o înșelăciune care încearcă să-i prindă în capcană pe naivi, de vreme ce nici adevărata libertate, nici adevărata egalitate nu pot fi atinse printr-o revoluție, care nu poate aduce decât suferințe.

Sfântul se cutremură, văzând că revoluția „a inspirat atâta nebunie, încât s-au vărsat râuri de sânge, au fost uciși mii și mii de oameni – nu de către vrăjmașii de alt neam, ci de către frații de același sânge”. Ceea ce au câștigat francezii a fost mai degrabă „robia decât libertatea” într-un sistem anarhic. Acest lucru, de altfel, era de așteptat, de vreme ce Europa se aseamănă cu un „monstru odios”, cu o femeie nerușinată care ține în mâinile ei „aprinsă flacăra urât mirositoare a ateismului și toate farmecele amăgitoare ale păcatului și morții”.

Atanasie arată că singurul model de organizare socială cu adevărat echiabilă este doar „Comuna” primilor creștini, care funcționa ca „o singură inimă” cf. Fapre 4:32. Acolo „se respecta o prea minunată și deplină egalitate atât între oameni, cât și în fața legii, se fugea de invidie și răutate, de slava deșartă și mândria cea potrivnică lui Dumnezeu, căci fiecare se străduia să-l întrecă pe celălalt în smerenie, dragoste și ajutorarea aproapelui, numai această întrecere călăuzindu-l pe om la desăvârșire”.

Îi cheamă pe creștini să nu aibă nici o legătură cu susținătorii ideilor Iluminismului, considerându-i necredincioși și „libertini”, iar ideile lor, blasfemii. Combate lozincă revoluționară a libertății, arătând că liber este doar pe omul care, prin luminarea Duhului Sfânt, s-a făcut stăpân peste patimi, are conștiința curată și s-a slobozit de păcat. Se îndreaptă împotriva oricărei mișcări revoluționare de răsturnare a puterii otomane, încredințat fiind că numai a lui Dumnezeu este puterea. De altfel, condițiile exterioare, oricât ar fi de vitrege, nu împiedică mărturisirea și practicarea adevăratei credințe. Iar atunci când o face, Biserica se îmbogățește cu noi mucenici și sfinți. În acest sens, îi menționează pe creștinii primelor trei veacuri care, în cumplitele chinuri pe care le-au suferit de la păgâni, au dat dovadă de o uimitoare răbdare, păstrându-și astfel adevărata libertate – libertatea conștiinței.

**„Cetatea noastră
este în ceruri!”
(Sfântul Atanasie
din Páros)**

